

DITARI NATYRËS

Nr.84 - Maj 2020

viti i tetë i botimit

Në këtë numër do të gjeni:

- Mirënjohje dhe Falenderime të veçanta për stafin mjeksor
- Strategjia Evropiane e Biodiversitetit 2030
- Dy lloje interesante peshkqenësh në ujërat shqiptare
- Peshkqenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare
- Organizatat e Shoqërisë Civile i drejtohen Qeverisë
- Aksione Komunitare në Zonat e Mbrojtura
- Mbrojtja e dunave dhe turizmi kreativ
- Tabela informuese për turistët në Baks-Rrjoll
- Tulipani Kukësit - miratohet mbrojtja e habitatit të tij
- Fugizimi i kontributit të sektorit të shoqërisë civile në negociatat për anëtaresimin në BE për Kapitullin 27
- Data të rëndësishme...
- Pak histori...
- Njoftime

Mirënjohje dhe Falenderime të veçanta për stafin mjekësor!

Tashmë në mes të krizës së Covid 19, është e rëndësishme të theksojmë nevojën për të rishqyrtuar marrëdhënien tonë me mjedisin. Ndryshimi i mjediseve natyrore, fragmentimi i habitateve, shpyllëzimet dhe zgjerimi i tejskajshëm i zonave bujqësore dhe urbane kanë shtuar kontaktin midis njeriut dhe kafshëve, duke shtuar kështu rrezikun e shfaqjes dhe përhapjes së sëmundjeve të marra nga kafshët e egra. Shëndeti i njeriut është i lidhur ngushtë me shëndetin e mjedisit të tij rrethues. Me kalimin e krizës, ne duhet të rindërtojmë mënyrën tonë të jetesës me një përqasje gjithëpërfshirëse, duke vlerësuar si mirëqenien e njeriut dhe atë të natyrës. Ky moment pauze e reflektimi si pasojë e përhapjes së këtij virusi, duhet të na ndihmojë të pranojmë gabimet e së shkuarës, të vlerësojmë punën heroike të punonjësve të shëndetësisë dhe të parashikojmë me kujdes hapat për të ardhmen. Një natyrë e shëndetshme është thelbësore për mirëqenien e njerëzimit dhe aftësinë e tij për të përballuar ndryshimet dhe kërcënimet globale e për tu rimëkëmbur nga fatkeqësi të tilla si kriza e Covid 19.

Strategjia Evropiane e Biodiversitetit 2030

Në dhjetor 2019, Komisioni Evropian paraqiti Marëveshjen e Gjelbër Evropiane, një plan që synon të transformojë Bashkimin Evropian në një "shoqëri të drejtë e të begatë, me një ekonomi moderne e konkurruese që përdor burimet me

efektivitet, me zero emetim neto të gazeve serë në 2050 dhe ku rritja ekonomike nuk lidhet drejtpërdrejt me përdorimin e burimeve”.

[Për më tepër...](#)

Dy lloje interesante peshkacenësh në ujërat shqiptare

Lloje të reja peshkacenësh po vizitojnë gjithnjë e më shumë ujërat shqiptare. [Për më tepër...](#)

Peshkacenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare

Më poshtë po publikojmë një katalog me specie të peshkacenëve që janë parë më shumë në ujërat shqiptare. [Për më tepër...](#)

WWF **MAVA**
FONDACION FOR UJËRAT

Peshkaqenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare

Peshkaqeni i egër

Carcharias taurus CR
Lloj bregdetar që jeton afër fundit, kryesisht në thellësi nga 70-200 m; migrator.

Peshkaqeni Njeringrënës

Carcharodon carcharias CR
Lloj bregdetar që jeton në sipërfaqe të ujërave, kryesisht në thellësi 0-1300 m.

Peshkaqeni shtegtar

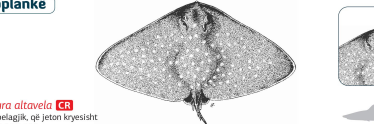
Cetorhinus maximus EU
Lloj oqeanik, që jeton në thellësi 0-1200 m. I afrohët brigjeve në pranverë dhe verë. Migrator.

Colour and B&W Illustrations Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations, Original Scientific Illustrations Archive. Reproduced with permission. Buzurri i Ngjyrave dhe B&W Ilustrime: Organizata e Ushqimit dhe Bujqësisë e Kombeve të Bashkuara, Arkivi origjinal i Ilustrimeve shkencore. Riprodhohet me leje.

INCA
INSTITUTI NAËNDREKOMBËTAR I NJËZIMIT DHE MBROJTJESË TË BASHKËSIAVE TË SHQIPTARËVE

Peshkaqenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare

Aeroplankë

Gymnura altavela CR
Lloj epipelagjik, që jeton kryesisht në thellësi 10-100 m.

Peshkaqeni tonil

Lamna nasus CR
Lloj epipelagjik, bregdetar dhe oqeanik që gjendet në thellësi 200-700 m, por që rastësisht mund të gjendet edhe në sipërfaqe të ujërave.

Lopë deti

Mobula mobular EU
Lloj epipelagjik, që gjendet kryesisht në thellësi 0-200 m.

Kujdes! ⚠️
Llojet e paraqitur në këtë poster janë lloje që janë të përfshirë në Shtojcën II dhe III të Protokollit SPA/BD të konventës së Barcelonës, janë lloje të mbrojtura në legjislacionin e peshkimit shqiptar dhe janë propozuar për t'u përfshirë në Listën e Kuqe. Bazuar mbi legjislacionin përkatës këto lloje nuk lejohet të: mbahen në bord të anijes, transferohen nga një barkë në një tjetër, zbarkohen, magazinohen, shitën, ekspozohen apo të ofrohen për t'u shitur. Në rast se peshkoni aksidentalisht një lloj të tillë, lëshojeni në det sa më shpejt si dhe lajmëroni inspektorin e peshkimit apo atë zonës së mbrojtur të qarkut tuaj dhe raportojeni në librin e anijes. Brenda mundësive, mund t'i bëni disa foto që të përdoren më tej për njohjen e këtyre llojeve.

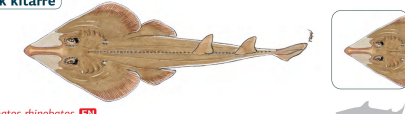
Peshkaqenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare

Peshkaqeni i egër dhëmbëvogël

Odontaspis ferox CR
Lloj e pipelagjik ose bentik i shafit kontinental dhe jeton në thellësi 15-420 m.

Peshk kitarë

Rhinobatos rhinobatos EU
Lloj epipelagjik, që gjendet kryesisht në thellësi 0-200 m.

Raxha e bardhë

Rostroraja alba CR
Jeton në thellësi 40-550 m.

Kujdes! ⚠️
Llojet e paraqitur në këtë poster janë lloje që janë të përfshirë në Shtojcën II dhe III të Protokollit SPA/BD të konventës së Barcelonës, janë lloje të mbrojtura në legjislacionin e peshkimit shqiptar dhe janë propozuar për t'u përfshirë në Listën e Kuqe. Bazuar mbi legjislacionin përkatës këto lloje nuk lejohet të: mbahen në bord të anijes, transferohen nga një barkë në një tjetër, zbarkohen, magazinohen, shitën, ekspozohen apo të ofrohen për t'u shitur. Në rast se peshkoni aksidentalisht një lloj të tillë, lëshojeni në det sa më shpejt si dhe lajmëroni inspektorin e peshkimit apo atë zonës së mbrojtur të qarkut tuaj dhe raportojeni në librin e anijes. Brenda mundësive, mund t'i bëni disa foto që të përdoren më tej për njohjen e këtyre llojeve.

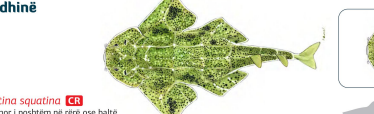
Peshkaqenët që duhen mbrojtur në ujërat shqiptare

Skadhinë e butë

Squatina oculata CR
Banor i poshtëm në rëre dhe baltë në thellësi nga 20 deri në 560 m, më e zakonshme midis 50 dhe 100 m.

Skadhinë

Squatina squatina CR
Një banor i poshtëm në rëre ose baltë në thellësi të moderuar (5-100 m).

Emri Shqip	Emri Shkencor
Peshkaqeni i egër	Carcharias taurus
Peshkaqeni njeringrënës	Carcharodon carcharias
Peshkaqeni shtegtar	Cetorhinus maximus
Aeroplankë	Gymnura altavela
Tonil	Lamna nasus
Lopë deti	Mobula mobular
Peshkaqeni i egër dhëmbëvogël	Odontaspis ferox
Peshk kitarë	Rhinobatos rhinobatos
Raxhë e bardhë	Rostroraja alba
Skadhinë	Squatina oculata
Skadhinë e butë	Squatina squatina

Kujdes! ⚠️
Llojet e paraqitur në këtë poster janë lloje që janë të përfshirë në Shtojcën II dhe III të Protokollit SPA/BD të konventës së Barcelonës, janë lloje të mbrojtura në legjislacionin e peshkimit shqiptar dhe janë propozuar për t'u përfshirë në Listën e Kuqe. Bazuar mbi legjislacionin përkatës këto lloje nuk lejohet të: mbahen në bord të anijes, transferohen nga një barkë në një tjetër, zbarkohen, magazinohen, shitën, ekspozohen apo të ofrohen për t'u shitur. Në rast se peshkoni aksidentalisht një lloj të tillë, lëshojeni në det sa më shpejt si dhe lajmëroni inspektorin e peshkimit apo atë zonës së mbrojtur të qarkut tuaj dhe raportojeni në librin e anijes. Brenda mundësive, mund t'i bëni disa foto që të përdoren më tej për njohjen e këtyre llojeve.

Organizatrat e Shoqërisë Civile i drejtohen Qeverisë

Mos ndërmerri asnjë vendim pa u siguruar për transparencë dhe pjesëmarrje! Letra e dërguar Kryeministrit Edi Rama, Presidentit të Republikës

Illir Meta, Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë Gramoz Ruçi nga WWF Adria dhe 10 OJF përmban rekomandime për përshtetimin e hapave drejt ekonomisë së gjelbër. [Për më tepër...](#)

WWF Adria
Zelinski
10 000 Zagreb
Croatia
Tel: +385 1 5509 623
Fax: +385 1 4977 229
adria@wwf.org

Njoftim për shtyp

6 Maj 2020

Organizatet e Shoqërisë Civile i drejtohen Qeverisë: Mos ndërmerri asnjë vendim pa u siguruar për transparencë dhe pjesëmarrje!

Letra e dërguar Kryeministrit Edi Rama, Presidentit të Republikës Ilir Meta, Kryetarit të Kuvendit të Shqipërisë Gramoz Ruçi nga WWF Adria dhe 10 OJF përmban rekomandime për përshtetimin e hapave drejt ekonomisë së gjelbër. Organizatat kërkojnë kufizimin e vendimeve të cilat nuk janë urgjente për shëndetin dhe sigurinë e popullsisë.

TIRANË, 6 Maj 2020—Transparenca e plotë dhe mirëqeverisja janë parësore në këto kohë në mënyrë që të mos çliqohen të drejtat e njeriut, sundimi i ligjit dhe vendimmarrja demokratike në shoqërinë tonë. Është mesazhi i dërguar qeverisë shqiptare sot nga WWF dhe organizatat bashkëpunëtoresh. Organizatat e Shoqërisë Civile janë të vetëdijshme për kushtet ekstreme në të cilat qeveria po punon. Megjithatë, ato i kërkojnë qeverisë që të shtyjë për më vonë çdo vendimarrje e cila nuk lidhet në mënyrë të menjshme me shëndetin dhe sigurinë e njerëzve, për të cilat nuk mund të sigurohet një pjesëmarrje dhe transparencë e plotë në këtë moment.

Në letërën e dërguar Kryeministrit, Presidentit dhe Kryetarit të Kuvendit si dhe për djepin të Ministrit të Turizmit dhe Mjedisit dhe Ministres së Infrastrukturas dhe Energjisë, WWF, INCA, EcoVolis, Milieukontakt Shqipëri, REC Albania, AIC Shkodra, EDEN, EcoAlbania, SHBO, PPNEA, TOKA, sjellin në vëmendje të vendimmarrësve disa rekomandime që përshtetimin transformim drejt një ekonomie miqësore me klimën, që respekton mjedisin dhe ripërtërit natyror, shëndetin dhe mirëqenien e njerëzve. Organizatat rekomandojnë që:

- Të mbështetet dhe forcohet zbatimi dhe financimi i standardeve dhe politikave ekzistuese mjedisore për të adresuar krizën e klimës, humbjen e biodiversitetit dhe ndotjen e mjedisit.
- Të investohet më shumë në ngritjen e vetëdijes dhe edukimit në lidhje me të drejtat e njeriut, zhvillimin e qëndrueshëm dhe mbrojtjen e natyrës, duke forcuar shoqërinë tonë për t'u përballur me sfidat e së ardhmes.
- Të bëhet e mundur shpërndarja e fondeve stimuloese dhe masave lehtësuese sipas kushteve, në përputhje me Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane dhe Marrëveshjen e Parisit, në mënyrë që të drejtojë transformimin e ekonomisë sonë drejt qëndrueshmërisë.
- Të fitohen nisim të gjera e të qëndrueshme në përputhje me interesin publik.
- Të sigurohet mbështetje për organizatat (lokale) të shoqërisë civile

Aksione Komunitare në Zonat e Mbrojtura

Pas urgjencës [#COVID19](#), rinisin aktivitetet e Projektit [ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#) në Parkun Kombëtar të Llogarasë dhe në zonën e [Zvërnec](#).

9 Maj 2020 - Dita Botërore e Shpendëve

Set kemi përfunduar vendosjen e koshave të riciklimit në restorantet e ndryshme dhe kemi njoftuar banoret e zonës së Zverneci, Vlorë, Albania për fillimin e mbledhjes së mbeturinave.

"Super Hëna e fundit e vitit 2020. Si dhe kur mund të admirojmë hënën e plotë e cila quhet dhe "Hëna e Luleve"!

Fillojm punimet për përfundimin e qëndrës së "Rangers" në Parkut Kombëtar Bredhi i Hotoves Dangëlli në Zonën e Përmetit.

Gjëra të vogla me vlerë të madhe.

Mbrotjtia e dunave dhe turizmi kreativ

Shoqata "Aleanca e Alpeve Shqiptare", në kuadër të projektit "Protection of Duna and Creative Tourism PRODUCT", si pjesë e programit LIVING BUNA që zbatohet nga INCA dhe financohet nga Fondacioni MAVA dhe IUCN, mbështet nismen e re për rajonin e Bunës...

Menaxhimi jo i mirë i mbetjeve vijon të mbetet një problematikë për turizmin në vendin tonë edhe pse shumë aksione pastrimi janë ndërmarrë herë pas here!

[Për më tepër...](#)

- Guest House 3B, Bed Breakfast - Birdwatching; "Shpendët që pe, merri në disk me vete!" - P.Imeraj - Habitatet ligatinore, delta e Bunës & Kolonizatorët e tyre!

[Për më tepër...](#)

Tabela informuese për turistët në Baks-Rrjoll

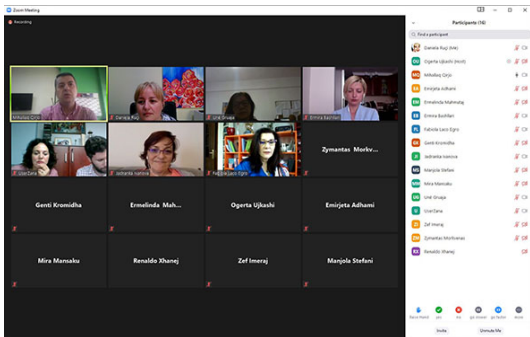
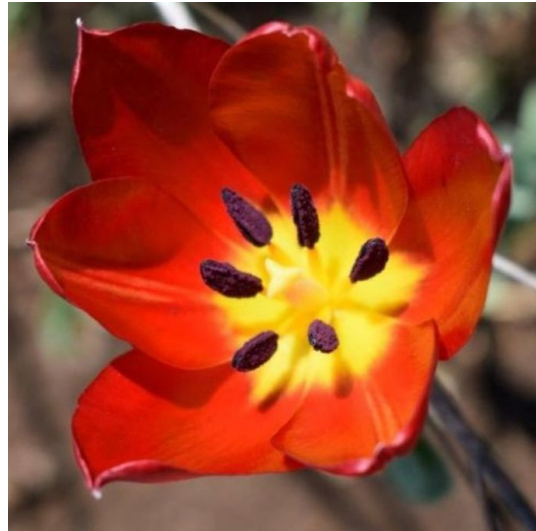
Në kuadër të projektit Living Buna finacuar nga MAWA, në partneritet me

INCA dhe IUCN, Qendra Aarhus Shkodër, promovon vlerat mjedisore të peisazhit ujor/tokësor të Lumit Buna-Velipojë. [Për më tepër...](#)

Tulipani Kukësit-miratohet mbrojtja e habitatit të tij

Përveç bukurive të shumta natyrore të rajonit të Kuksit, kjo zonë njihet edhe për pasuritë e mëdha të bimësisë. Ndër bimët më të veçanta dhe autentike është edhe Tulipani Shqiptar. [Për më tepër...](#)

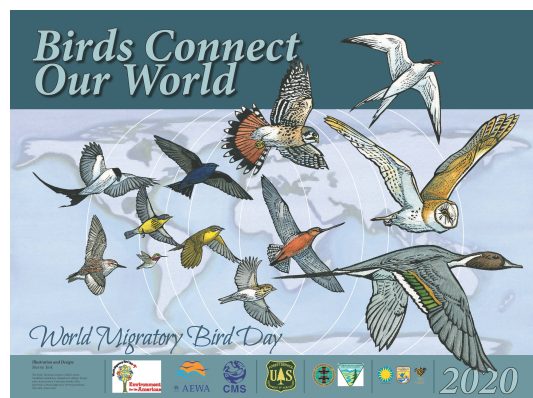
Anëtarësimin në BE për Kapitullin 27

Rrugëtimi i shqipërisë në procesin e integritimit evropian ka qënë dhe mbetet i gjatë në kohë dhe përpjekje. [Për më tepër...](#)

Data të rëndësishme...

9 Maj - Dita Botërore e Shpendëve Migratorë

Dita Botërore e Shpendëve Migratorë ka filluar të festohet nga viti 2006 dhe ka si qëllim të shërbejë si një ditë ndërgjegjësimi. [Për më tepër...](#)

21 Maj - Dita Evropiane e Natura 2000

Dita Evropiane e Natura 2000 lidhet me 21 Majin e vitit 1992, kur u aprovuan së bashku Direktiva e Habiteteve të BE dhe Programi LIFE.

[Për më tepër...](#)

21 Maj - Dita Ndërkombëtare e Çajit

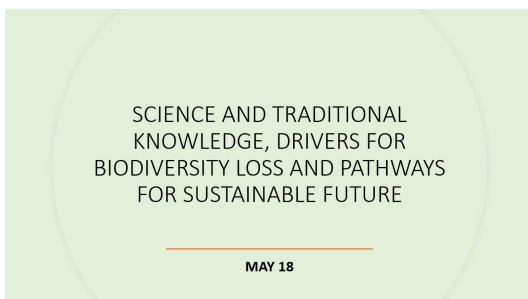
Përfitime për të gjithë, nga fusha në filxhan. Dita e parë ndërkombëtare e çajit kërkon thirrje për veprim të përbashket për të siguruar qëndueshmerinë e sektorit të çajit.

[Për më tepër...](#)

Java e Biodiversitetit 2020 (18-22 Maj)

Java Ndërkombëtare e Biodiversitetit ka të bëjë me lidhjen e njerëzve me natyrën, me komunikimin e rëndësisë së biodiversitetit dhe motivimin e njerëzve për të luajtur rol në mbrojtjen e tij.

Shkenca dhe njohuritë tradicionale, nxitësit e uljes së larmisë biologjike dhe rrugët për të ardhme të qëndrueshme.

[Për më tepër...](#)

Kuiz mbi natyrën shqiptare. 8 foto me pyetje mbi disa nga thesaret natyrore të vendit tonë nga veriu në jug!

[Për më tepër...](#)

20 Maj - Dita Botërore e Bletëve

A e dini se në botë ekzistojnë 25000 lloje të ndryshme bletësh? [Për më tepër...](#)

22 MAY 2020
INTERNATIONAL DAY FOR
BIOLOGICAL DIVERSITY
Our solutions are in nature

22 Maj - Dita Ndërkombëtare e Diversitetit Biologjik

[Për më tepër...](#)

Mesazhet që nxënësit tanë kanë sjellë në kuadër të Ditës Ndërkombetare të Diversitetit Biologjik 2020

24 Maj - Dita Europiane e Parqeve

#ParksForHealth

Dita Europiane e Parqeve u promovua për herë të parë në vitin 1999 me nismën e EUROPAPARK Federation me qëllim rritjen e profilit të zonave të mbrojtura europiane...

[Për më tepër...](#)

31 Maj - Dita Botërore e Luftës Kundër Duhanit

Çdo vit në 31 Maj OBSH organizon Ditën Botërore të Luftës Kundër Duhanit. Motoja e kësaj dite për vitin 2020 është "Mbrojtja e të rinjve nga manipulimet e industrisë dhe mbrojtja e tyre nga përdorimi i duhanit dhe nikotinës".

[Për më tepër...](#)

Pak Histori...

...4 vjet më parë...

...miratohet ligji nr.16, dt.02.06.2016 "Për shpalljen e moratoriumit të gjuetisë në Republikën e Shqipërisë"...

...6 vjet më parë ...

...dt.11.06.2014, Këshilli Koordinativ Ndërkombëtar (ICC) i Programit "Njeriu dhe Biosfera" të UNESCO, ka miratuar nominimin e Rezervës Ndërkufitare të Biosferës Ohër-Prespë...

...7 vjet më parë ...

...me VKM nr. 489, dt.13.06.2013, në zbatim detyrimeve të konventës Ramsar, territori prej 15,118.6ha, i Prespës së Madhe dhe të Vogël, u shpall dhe u përfshi në listën e ligatinave ndërkombëtare veçanërisht si habitat i shpendëve ujorë, i rregjistruar me nr.site 2151, dt.03.07.2013...

...14 vjet më parë ...

...me VKM nr.402, dt.21.06.2006, ekosistemi natyror i Malit të Dajtit, shpallet "Park Kombëtar" me sip. të zgjeruar prej 29,384.18 ha.

Njoftime...

5 Qershor - Dita Botërore e Mjedisit
8 Qershor - Dita Botërore e Oqeanëve
15 Qershor - Dita Botërore e Erërave
17 Qershor - Dita Botërore e Luftës Kundër
Shkretëtirëzimit e Thatësisës
21 Qershor - Dita e Liqenit të Shkodrës
Dita e Liqenit të Ohrit
Për të lexuar Ditari Natyrës në vite...[KLIKO!!!](#)

Udhëzime për të kontribuar në Ditarin e Natyrës

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri mirëpret artikuj të ndryshëm të cilët ju dëshironi t'i publikoni në Ditarin e tij elektronik. Artikujt duhet të jenë jo më shumë se 200 - 250 fjalë. Ju lutemi të merrni në konsideratë këtë kërkesë, pasi interesi për të shpërndarë artikuj, lajme apo njoftime të ndryshme përmes Ditarit, mund të jetë i konsiderueshëm dhe ne do të përpiqemi për të siguruar hapësirë për të gjithë ju që dëshironi të kontribuoni. Redaksia ruan të drejtën për të shkurtuar apo modifikuar (jo tjetërsuar) tekstin nëse do të jetë e nevojshme.

Ju lutemi dërgoni një foto shoqëruese për artikullin tuaj dhe / ose web - link për referencë të mëtejshme.

Faleminderit për marrjen në konsideratë të këtyre udhëzimeve!

Grupimi "Të Shpëtojmë Arinjtë Shqiptarë"

Organizatat Partnere të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës

Botim i Institutit për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri / INCA
Redaksia: Nihat Dragoti; Ilirjan Qirjazi; Vilma Kadiu; Ergi Petanaj

Adr.:Rruga "Islam Alla"
Pallati IVEA, Kati I
1001 Tirana-Albania

Tel.: +355 (0) 422 31 437
Fax: +355 (0) 422 31 437
E-mail: info@inca-al.org

www.inca-al.org;
info@inca-al.org;
<https://www.facebook.com/inca.albania/>;
<https://twitter.com/AlbaniaInca>

INCA ALBANIA

Copyright © 2020 INCA

Institute for Nature Conservation in Albania

All rights reserved

Adr.Rruga "Islam Alla", Pallati IVEA, Kati I, 1001

Tel & Fax +35542231437

TIRANA - ALBANIA

This email was sent to <<Email Address>>

[why did I get this?](#) [unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

INCA Albania · Rr.Islam Alla, Pallati IVEA, Kati I · Tirana 1001 · Albania

